

adquirieron --- la --- carnicería de los moriscos --- y en ella establecieron el *rafali*, o mesa para la venta de carne a los pobres ---», *ibid.*, p. 62. *Carnes rafalis* i *vender los rafalis* en les Ordenances de Múrcia de 1695 (GaSoriano, *Voc. Murc*, 107).

Rafalat 'espatllat', 'gastat', ross «*refalada* malmesa, espatllada»; Saisset, *Cat d R*, 253: «una diligència, vella i *refalada*, / rossegava un eixam de gents mig-estofats», *id*, 135, i 81; no crec que tingui gaire relació amb *rafal* ni amb *rafali*, sinó potser de *fel*, que segurament hauria valgut més grafiar *refelat*, amb una derivació com la de FAL LERA, si bé hi pogué haver alguna influència contaminadora, d'una banda per part del fr. *félé* 'esquerdat, clivellat'; per altra banda, d'aquells arabismes. La semblança amb el mot cors que addueix *AlcM* no és probable que sigui més que coincidència. Tanmateix, potser el més probable és que sigui manlleu del fr. pop. i dial *rafaler* 'appauvir' (FEW x, 27b7f ss)

¹ Per aqueix caràcter tangencial m'he d'abstenir de dir tot el que penso de la llarga nota del *Dic Etim Portugués* de PMachado (II, 1873-4), que aporta documentació valuosa sobre el port *arraal*, i alguns arguments d'interès, orientats a refutar la meua tesi pel que fa al port. *arraal*; insistint tenaçment a fer-lo venir de REGALIS, amb alguns arguments de poca força o bé de cap. Cal, però, remetre-hi. És clar, en tot cas, que li hauria calgut acceptar almenys bona part del que vaig dir, i que hauria restat en terreny ferm, si s'hagués limitat a sostenir que hi havia fusió (almenys en el camp semàntic) entre l'arabisme i el romànic pur. Per raó semblant em limito a remetre a una nota de DGriffin, *BRAE* 1964, 107-11, no mancada d'interès sobre el present grup àrabo-hispànic, si bé en la part referent a *rafali* (in fra) i parònims, i encara més sobre el cast RALEA (que ja no hi té relació autèntica) — ² És clar que hi ha casos de confluència, i que en alguns NLL valencians es tracta realment de REGALIS. Però hi ha hagut per part d'algun erudit valencià una reacció excessiva. Carme Barceló afirmà, en particular, que *Real de Gandia* no era arabisme, en el meu sentit, sinó REGALE. Ara ella mateixa rectificà (*Sarg al-Andalus* I, 1984, 65), constatant que apareix amb una grafia com *'arriād* en una escriptura morisca de 1587-8 (no hi ha diacrític en la segona *l*, però l'hi restitueix, segurament amb raó). És segur, doncs, que no es tracta de REGALE, i tampoc no deu ser *rahl*, però es deu haver d'entendre *ar-riād*, 'els jardins', mot ben documentat en àrab vulgar hispànic i magrebí, plural de *rayda* clàssic, però que s'usà vulgarment com a singular. Dozy-Eng, *Gloss*, 201, Ibn al-Khatib, Ibn Khaldun etc. (Dozy, *Suppl* 1, 570a), «jardín *riād*, *arriād*», «jardín» (PAIc, 279b 37), «*riyād* jardín en la ciudad dentro de una casa», Lerchundi Rectifico en *q* la *ð*, que li atribueix ella. Però és sabut que hi havia confusió de *d* amb *ð* en vulgar hispànic (fet que, per cert, hauria hagut de recollir en el seu estudi fonètic, a propòsit d'aquest nom)

Rafaljat, V. *refajjat*

RAFE, 'línia de sutura en un òrgan', pres del grec *ῥαφή* 'costura'. □ 1.ª doc: DFa Sense relació amb l'arabisme *rafec*

DERIV: *Ràfja* (i *ràfja*). *Ràfide Rafit*; potser ve d'això, segons la definició que li dóna el DAG, però com que en la cita d'Alart a 1303, apareix com un participi («manteyl de home tot *rafit* ---») més aviat sembla ser el part. llatí REFECTUS 'refet', potser també «peix gros e *rafit* / altre n'ha engolint» Tarrag S. xv (DAG).

RAFEC, abans *rafe*, de l'àr. vg *rāffa*, pronúncia tardana de *rāffa* més conegut en la forma *raff* id que ve a ser una mena de plural-collectiu d'aquell. □ 1.ª doc: S xvii

El DAG. el troba en un doc barceloní, *AlcM* en un de valenc, tots dos d'aqueix segle. Belv.: «*rāfag* m, veu de mestre de cases' *alero*, suggrunda» (d'on el deu copiar FebrCard) N'hi ha moltes variants locals: «*rāfol* (Vic) cornisa que posen a les cases modernes, en contraposició a les volades o barbacanes» DAG; maestr. *rāfel* Carles Salvador, segons *AlcM* aquesta variant s'estendria per Morella a Llísera i a la baixa (BDC vii, 70) i alta Ribagorça, *rāfol* a Vinaròs, Olocau i Espluga de Fr (BDC xx, 206, 200); *rāfec* a moltes localitats de Cerdanya, Vic, Girona, Vallès, Penedès i Valls, i amb pronúncia occid o xipella en el Segre Mj, Balaguer, Pla d'Urg, Maldà, Guissona, Borges Bl, B. Cinca i Reus; *rāfit* a Oliana i B Segre. En fi, una forma important, sense cap consonant final, la localitza *AlcM* a StaColQ (*rāfa*), Balaguer (*rāfi*) i Onda (*rāfe*), *rafel* «alero» a Benac (Ferraz, 91) Per terres val deu arribar més al Sud «*rāfol*: alero o tejaro», Escrig 1851, si bé citant-hi a continuació el nom del poble *Rāfol*

És també aragonès, no sols de Ribag (*rāfil* a Capella, Kruger, *Hochpyr* A, 1, 112) i Binéfar (Coll Alt), sinó també de Sogorb (*rafel*, Torres Fornés), perquè *rafe* «barbacana» es troba a Gistau, Bielsa i Ansó (BDC xxiv, s. v.), també murcià (GaSoriano), i d'Aragó en general, segons el DAut, Peralta i Borao, el qual hi afegeix «extremidad de una cosa»: *rafe de la mesa, de la cama, del papel*. No és segur si vénen directament de l'àrab o per conducte català, el sic. *raffu* «ornamento di parete che sorge in fuori» i un berciano *risal* «losa grande destinada a formar el alero del tejado» (GaRey), però recordem el gran predicament que tingueren per aqueixa terra i fins a Galícia els mestres d'obres catalans

Després d'Eguílaz (478) va confirmar l'origen aràbic MLWagner (RFE xxi, 233) *Raff* figura ja en els diccionaris clàssics del Djauhari (a 1003), el Fayyumi (1333), el Firuzabadí i Golius, amb definicions que tradueix Freytag, potser imperfectament «arcuatum opus aut simile quid, super quo domus extremitates ponuntur», «fenestella arcuata in muro», v. g. també Lane (1116c); i Boqtor explica ben clarament que és «corniche, ornement en saillie au dessous d'un pla-